

**Historia De Vita, Moribus, Rebus Gestis, Studiis Ac
Denique morte Praedicatorum Lutheranorum, Doct.
Martini Lutheri, Philippi Melancthonis, Matthiae Flacii
Illyrici, Georgii Maioris, et Andreae ...**

Complectens ortum, progressum [et] incrementa, tum arcana plurima
hactenus non prodita, omnium penè huius temporis haeresum

... Vita ... Philippi Melancthonis. Matthiae Flacii Illyrici. Georgii Maioris, Et
Andreae Osiandri

Ulenberg, Kaspar

Coloniae Agrippinae, 1622

I. Literæ Oecolampadij ad Melancthonem Spiræ in Comitibus
commorantem, cum responso eiusdem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65643](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65643)

ANNO 1527.&28 Igitur sectam mollium Lutheranorum, cuius fundamenta pridem iecerat in litteris ad Landgrauium scriptis, quemadmodum paulò suprà diximus, hoc scripto confirmauit.

Ibid. pag. 81 & 88.
Schola Wittenb. Ienā transfertur ob pestem.

Dum in visitatione Melanchthon occupatur, V Vittenbergē scintillare cœpit pestilentie lues: quam ob causam schola V Vittenbergensis Ienam translata fuit; quæ Thuringiæ ciuitas est ad Salam fluuium amœnissimo loco sita: In qua postmodum Vniuersitas erecta fuit. Isthic Melanchthon hæsit vnà cum alijs ex Augusto vsque ad Martium anni sequentis 1528. quo tempore, cum sopitum esse malum intelligerent, vnà cum auditoribus in Saxoniam reuerterunt.

Anno 1528

ni sequentis 1528. quo tempore, cum sopitum esse malum intelligerent, vnà cum auditoribus in Saxoniam reuerterunt.

CAPVT V.

- I. *Litteræ Oecolampadij ad Melanchthonem Spire in Comitibus commorantem, cum responso eiusdem.*
- II. *Pugna acris inter Lutheran. & Zuinglian.*
- III. *Decretum Spirense contra Protestantes fœdus cum Heluetijs inire cogitantes.*
- IV. *Colloqu. Marpurgense inter Lutheran. & Zuinglian. sine fructu.*
- V. *Melanchthon contra Sacramentarios dicta SS. Patrum publicat.*

I. **D**E certamine Eucharistico inter Lutherum & Zvinglium recrudescente diximus supra. Melanchthon autem, quamuis adhærescebat Lutherò, tamen noluit illi coniungere se, vel ferre suppetias contra Zvinglianus.

Zvinglianus.

Zvvinglium in acie dimicant. Imò vehemē- ANNO
ter doluit, quod eo res adducta esset, vt, cum 1528. & 29
Euangelicos se profiterentur vtriq̄ue, mutuo
fese scriptis publicis in omnium conspectu
tam fœdè lancinarent. Erat autem in agmi-
ne Sacramentariorum inter primos Ioannes
Oecolampadius, monachus excucullatus de
Brigittanorum Ordine; qui cum Melanch-
thone ab ætate prima cōiunctissimè semper
vixerat. Hic frequenter ad eum scripsit, vt
veterem amicum vel traheret in sententiam
suam, vel concordiā studium ipsi suaderet.

Eius ami-
cus OEco-
lampadius.

Agebantur Comitia Spiræ sub initium Anno 1529
anni 1529. ad quæ Ioannes Elector Saxonæ Comitia
Melanchthonem secum duxit, vt eius confi- Spiræ.
lio in negotio religionis vteretur. Quod *Peucerus*
cum OEcolampadius intelligeret, litteras *tract. hist. de*
ad ipsum dedit Basileæ scriptas pridie Ca- *Mel. per*
lend. Aprilis; quibus hætenus, ait, pristi- *Reut. pag. 13*
nam se necessitudinem conseruare littera- OEcolam-
rum officijs studuisse: Nunc verò in hac padij litte-
propinquitate, nisi pericula prohiberent, ræ ad Me-
& Ecclesiæ negotia, ipsum fuisse salutatu- lancti.
rum. Nec enim in terris quicquam ipsius
colloquio sibi gratius optatiusque euenire
posse; idque hanc potissimum ob causam, vt
de rebus Ecclesiæ cum ipso fideliter ageret,
si forsân hoc schisma per quosdam inuectum
è medio tolli possit. Interim, quia nihil hæ-
tenus ad frequentiores litteras responde-
rit, vereri se, ne paulò post ipsum amicitiā
iam renunciaffe intelligat: Quanquam id

face-

ANNO
1529.

facere non possit, nisi & Christo valedicat. Rogare se admodum, vt maledicorum effrenem licentiam inter Lutheranos remoretur. Non esse tantam inter vtrosque sententiarum discrepantiam, quin inueniri possit conciliandi ratio, si modo contentiones ponantur. Certè anathematismis, exsibilationibus, ac fulminationibus nihil profici.

Responsio
Melanchthonis.

Respondet ad hanc epistolam Melancthon, Se semper OEcolampadiū amasse plurimum, & singulari quadam pietate coluisse; neque dum mutasse animum. Interim iniuriam temporum, & dissensionem de Eucharistiâ, veterem officiorum consuetudinē impediuisse quidem; at benevolentiam suâ erga

Certamen
Eucharistici
cum fabulâ
appellat.

ipsum nequaquam labefactasse. Se spectatorem huius fabulæ magis hæctenus extitisse, quam actorem: Et causas habuisse graues, cur se non miscuerit tam odioso certamini. Nullam interim vllius rei curam animum suum exercuisse magis, quam huius negotij: neque cogitasse modo, quid in vtramque partem dici possit, sed & veterum eâ de re sententias inquisiuisse; quandoquidē nolit alicuius noui dogmatis in Ecclesia, vel auctor exillere, vel defensor. Cæterùm cū omnia secum expenderit, quæ firmissima videantur in vtraque parte, non se posse, ait, Zvinglianorum sententiam amplecti; quod ipsius pace dictū velit. Nullam enim firmam inuenire rationem, quæ conscientia discendenti à proprietate verborum Christi satisfaciat. Cumque

Zvinglij
sententiam
reijcit.

pro-

proprietas verborum cum nullo fidei articulo pugnet, nullam satis magnam esse causam, cur ea deferatur. Rogare se, dicit, ut confideret, quãtam rem, quamque periculosam susceperit. Nimirum altercando veritatem amitti; quæ multò magis periclitetur in his tam violentis certaminibus. Satius esse, ut hac de re boni aliquot viri veniant in colloquium. Cogitet O Ecolampadius, homines ingeniosos & prudentes interdum labi posse. Et in negotijs spiritualibus imprimis periculosam esse ingenij fiduciam. Hæc Melancthon ex Comitijs, quæ Spiræ tum agebatur, indicta per Cæsare duas potissimum ob causas, scilicet, ut de bello Turcico propulsando deliberaretur, deq; componendo religionis dissidio, quod Lutherus eiusq; discipuli per Germaniam excitant.

Augebatur malū istud quotidianis prope modū incrementis, & populus miserandū in modum distrahebatur. Auctores verò dissidij, qui, relicta maiorū fide, seipso à sede Romanā diuulserāt, nō ab Ecclesiā modo, sed & inter se mutuo turpiter dissidebāt. Alij enim Lutherū sequebantur, primū turbarū autorē; alij Zvingliū: Ex quibus vtriusq; tertia quædā nata est fanaticorū & Anabaptistarū turbulenta factio: Ut omnis Nouatorū exercit⁹ in tres turmas diuisus esset, quæ se mutuo nō min⁹, quā Ecclesiam odio capitali prosequerentur.

Feruebat autem sub hoc tempus cum primis inter Lutheranos & Zvinglianos

ANNŌ
1529.
Altercādo
veritas a-
mittitur.

Rationes
Comitiōrū
indictōrū.

Cam. fol. III

Tres Se-
ctariorū
turmae.

II.